

Nieuwsbrief Juli 2026

Kunstdorp Grimbergen VZW is een vereniging die het artistiek erfgoed van Grimbergen (de deelgemeenten inbegrepen) wil bestuderen, beschermen en laten uitstralen. In deze nieuwsbrief presenteren we u dat erfgoed en informeren we u over onze activiteiten.

Beste kunstliefhebbers,

Met "The arrival of spring" bracht David Hockney ons in de coronaperiode een teken van hoop. Als meester-landschapsschilder 'borstelde' hij met zijn iPad meer dan honderd werken over de ontluikende natuur in zijn kenmerkende zonovergoten kleuren.

Nu de lente is overgegaan in de zomer is David Hockney heengegaan. Wat hij ons als oeuvre achterlaat is immens, maar even belangrijk is zijn kijk op de wereld: met kinderlijke verwondering keek hij naar het gewone, het alledaagse.

Getuige hiervan is wat hij over Van Gogh te zeggen had : "Wat Van Gogh ons vertelt, is dat er een prachtige wereld in je eigen achtertuin ligt, je hoeft er alleen maar naar te kijken."

Nu het volop zomert is het een goed idee om op wandel te gaan in onze achtertuin en te genieten van al het mooie. Mocht je onderweg de kriebels voelen om zelf het landschap op doek vast te leggen, weet dan dat je in het Cultuurcentrum Strombeek verschillende ateliers kan volgen: de ateliers Schilderen, Creatie à la carte en Creatie in het landschap (info: website Cultuurcentrum Strombeek).

Ik wens jullie een kleurrijke zomer.

Marc Van Godtsenhoven
voorzitter Kunstdorp Grimbergen

HERONTDEK JAN DE DOBBELEER, DE MINZAME MEESTER UIT STROMBEEK-BEVER (DEEL II)

Als beginnend kunstenaar betrok Jan De Dobbeleer een atelier in een uithoek van Laken. Niet iedereen had de ligging ideaal gevonden. Het was de zolderruimte van een bijgebouw achter een ruim handelspand aan de De Wandstraat, niet ver van de Mutsaard.

In de jaren 40 van vorige eeuw was dit zowat het uiteinde van het stadsgebied, een anomalie bijna, van het stedelijk milieu gescheiden door het koninklijk domein en het Heizel-plateau.

Vandaag nog is de Mutsaard de plek waar het Brussels Gewest grenst aan twee Vlaams-Brabantse gemeenten, Grimbergen (de deelgemeente Strombeek-Bever) en Vilvoorde. De De Wandstraat, die wij vandaag als een levendige handelsstraat kennen, vol druk waren in- en uitladende dubbelparkeerders, zag er in de naoorlogse jaren rustiger uit, deels bebouwd, deels braak.

Het was net of de ontwikkeling ergens was blijven steken. Vooral het begin, ter hoogte van het Park van Laken, en het eindstuk aan de Mutsaard vertoonde aaneengesloten bebouwing. De stad Brussel had er al een lagere school gevestigd en het eerste appartementsgebouw was er ook al voor de oorlog gebouwd. Halfweg trof je er ook sociale woningen, in de vorm van een mini-tuinwijk. Voor het overige waren er nog veel open stukken, braakland eerder dan velden.

De wijk heette vroeger Hoog-Leest of Hoge Leest, een plaatsaanduiding die wij bij De Dobbeleer aantreffen op een aantrekkelijk, maar fragiel werkje dat onlangs bij een particulier opdook en door Kunstдорп Grimbergen kon worden veiliggesteld.

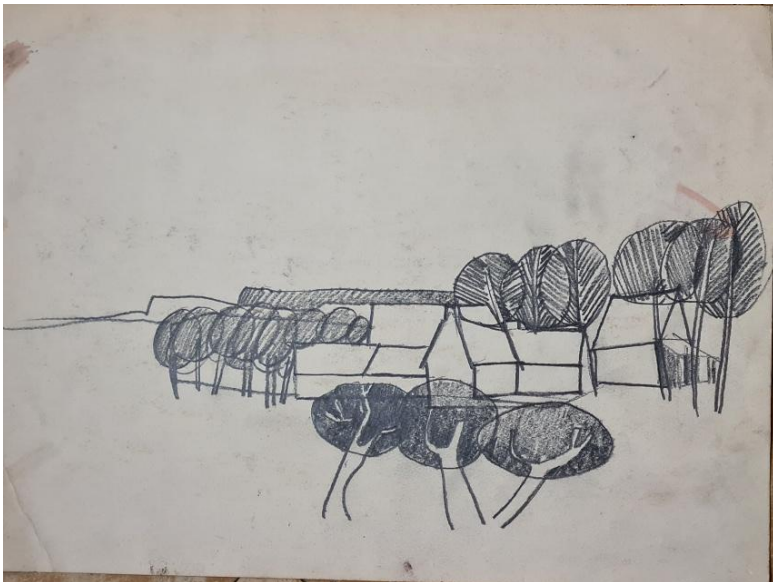

Die enigszins bevreemdende De Wandstraat als grensgebied heeft Jan De Dobbeleer mooi in beeld gebracht met een strak opgebouwd werk uit 1956. Alle elementen zijn er: de oplopende straat, de daken als kralen met elkaar verbonden, de kale zijgevels uitkijkend op braakland en de palen en bovenleiding van de boerentram die alles ritmeren. Het coloriet is sober, maar zeker niet afstandelijk. Rommelige stedenbouw wordt niet vertaald door chaos op het doek.

De pretenteloze huizen van zijn wijk stoten onze kunstenaar niet af; neen, ze inspireren hem. Vanuit zijn atelier kijkt hij uit op hun achterkant. Niet mooi vinden sommigen, wel typisch, denkt hij. Vanuit zijn uitkijkpost ziet hij ook andere dingen, zoals die schaars wordende getuigen van het boerenleven dat hier gedoemd is om te verdwijnen. Verschillende levenswijzen, andere menselijke activiteiten, industrie zelfs, komen met elkaar in aanraking.

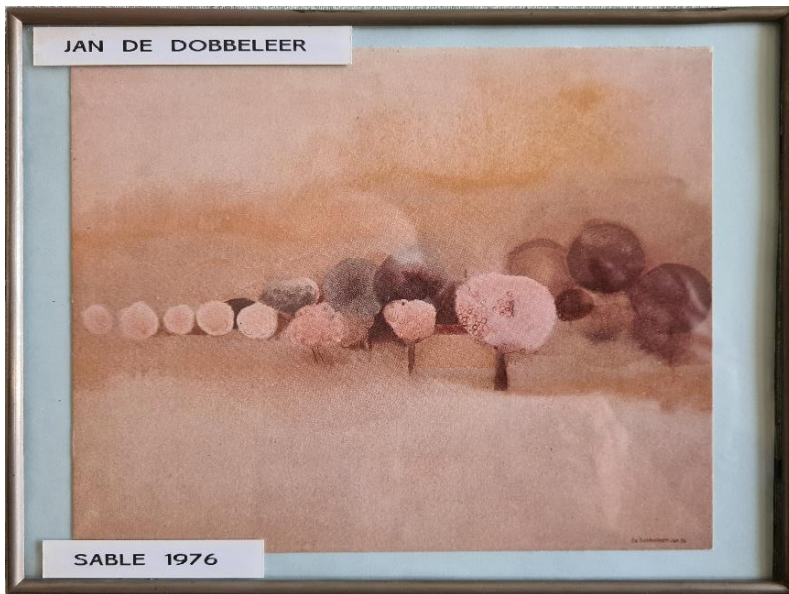
De uitkomst laat zich raden: de stad haalt het op het platteland, de industrie haalt het op de natuurlijke omgeving. Neemt de schilder stelling? Zeker niet. Houdt hij van de stad? Houdt hij van het platteland? Hij houdt gewoon van hetgeen hij ziet en dat brengt hij zo eerlijk mogelijk over.

Dat belet niet dat hij die realiteit gaat abstraheren, als hem dat zint. Een hofstede met boomgaard wordt tot zijn simpelste geometrische vormen herleid.

Gaat hij een stap verder, dan valt zij uit elkaar in hevige kleuraccenten. Elders nog verworden boerderij en boomgaard tot een wazig geheel. Dat alles naargelang de gekozen techniek.

Op zoek naar nieuwe uitdrukkingsvormen experimenteert De Dobbeleer met materie schilderen. Hij mengt zand en lijm met zijn verf. Het resultaat is een erg tactiele, korrelige oppervlakte.

Vanzelf krijgen de meer organische, okerleurige tinten de bovenhand. De materie komt tot leven. Moet het gezegd worden dat de schilder een gezonde fascinatie voor alchemie koestert? Hij ziet het als zijn plicht om naast eerbied voor het onderwerp, respect voor het materiaal als dusdanig op te brengen en daar is het hem in de alchemie om te doen.

Als vanzelf stapt Jan De Dobbeleer binnen in de grenzeloze wereld van de abstractie, maar hij loopt er niet in verloren.

Hij blijft kijken, zwerven, genieten, altijd het schildergerief bij de hand. En als het hem zint legt hij een typisch stukje landschap vast, omdat hij dat nu eenmaal graag doet. Zoals dit herkenbaar hoekje in Grimbergen: de abdijkerk gezien vanop de Kloosterdam.

(wordt vervolgd)

Rik Sauwen

KERK EN OPERA IN DE KIJKER

Intussen 5 jaar geleden, op 29 mei 2021 werd de vzw KunstDorp Grimbergen opgericht.

Na vele vergaderingen, nieuwsbrieven en archiefwerk is een belangrijke doelstelling waargemaakt. Wij hebben duidelijk aangetoond dat Grimbergen een KunstDorp is dat zijn plaats verdient tussen de andere scholen, kolonies en kunstdorpen in Europa. Tijd voor een eerste mijlpaal. Hoe anders dan met een tentoonstelling brengt een kunstkring dat met de nodige verve.

Onze vorige tentoonstellingen over de Maalbeek en de molens vonden plaats in het karhuis van de Oyenbrugmolen. Vaak op open monumentendag en in samenwerking met de vzw Oyenbrugmolen.

Maar vanaf deze zomer wordt er verbouwd op de molen. Het karhuis wordt een woning en is als tentoonstellingsruimte helaas niet meer beschikbaar.

Er zijn niet veel tentoonstellingsruimtes beschikbaar in onze gemeente. Ze moeten publiek toegankelijk zijn en toch ook beveiligd tijdens een wat langere periode. Het zou best een monument zijn dat Grimbergen alom weerklank geeft. De basiliek dus.

Vanzelfsprekend is de basiliek een geliefd onderwerp voor onze pleinairisten. Zelfs als ze voor de watermolens en de Maalbeek kiezen is de compositie zo opgemaakt dat de abdijkerk zichtbaar in de achtergrond prijkt.

Een overweldigend monument van de barok, rijk versierd met indrukwekkende kunstwerken. Wat wil je daaraan nog toevoegen. Welk verhaal kan in deze magistrale ruimte nog iets bij brengen?

Gerard Vanraes was geen typisch pleinairist. Hij schildert graag portretten, en allerliefst van zijn gezin. In zijn vrije tijd schildert hij in Grimbergen waar de abdijkerk hoog bovenuit stijgt.

Allicht zou Vanraes, net als wij, met dezelfde eerbied hebben opgekeken naar het hoogaltaar. Of naar de biechtstoelen en het drama dat zich afspeelt op de preekstoel, onder de voet van Sint Norbertus. In de monumentale ruimte zag hij Norbertijnen en gelovigen als actoren in het spiritueel decorum.

Het bracht ons op de idee voor een tentoonstelling in de basiliek:

Gerard Vanraes, (°Wervik 1899, † Vilvoorde 1964) , Kerk en Opera in de kijker.

Gerard Vanraes - zelfportret

Gerard Vanraes - een impressionistisch winterzicht op de abdijkerk

Het vele monumentale erfgoed in Grimbergen was en is nog steeds een uitverkoren onderwerp voor vele kunstenaars. De molens op de Maalbeek, het dorp, de kastelen en prestigieuze pachthoven. Vooral de abdijkerk, die boven het landschap uittorent of weerspiegelt in het water van de beek en de vijvers, is duizend keer vereeuwigd op canvas.

Gerard werd geboren in 1899 in Wervik in een gezin met 12 kinderen. Wat grootvader deed voor de kost kon zijn kleindochter, Jeaninne Vanraes, ons niet vertellen. Ze zijn maar een paar keer tot in Wervik geraakt. Het gezin van Gerard woonde toen in de Triohofstraat in Grimbergen.

Huwelijksfoto. Gerard en Gabrielle poseren voor een geschilderde achtergrond. Net als in de opera maar daar heet zo iets 'une toile de fond'.

Eerst geeft Gerard les in het Leuvense. Nadien wordt hij aangesteld als Meester-decorschilder in het atelier van de Koninklijke Muntchouwburg. Nog meer dan vandaag had opera in die jaren een aanzienlijk prestige. De Muntopera, waar ooit met 'De Stomme van Portici' de Belgische omwenteling startte, bracht vaak opera's van de grote Parijse huizen in voorpremière. Ontwerpen voor de reusachtige decors moesten worden gerealiseerd op de maat van de Bühne in Brussel.

In die tijd stond een architect-decorateur naast de dirigent en de zangers op de affiche.

Gerard Vanraes - Schildersatelier Muntchouwburg

Vanraes schildert na het werk in de Munt vele landschappen in zijn buurt of elders in Grimbergen, en portretten van zijn gezin. Maar het zijn vooral zijn interieurs van de abdijkerk die in de tentoonstelling gepaste aandacht krijgen.

Gerard Vanraes - interieur abdijkerk met preekstoel

Wij kennen acht grote doeken van hem met onderwerpen zoals het koor, zijaltaren, biechtstoel en preekstoel. Overweldigd door het barokke interieur en met eenzelfde ontzag voor de omgeving presenteren wij zijn werken. Wij hangen ze op aan de monumentale zuilen die het even monumentale welfsel dragen. Waar mogelijk hangen de doeken van Gerard op de plek waar hij ze destijds schilderde.

De preekstoel en knielende gelovigen in de indrukwekkende abdijkerk. Misschien had Vanraes evenveel respect voor de uitbundige pracht en praal van de barokke kerk als voor de magie van de opera.

Gerard Vanraes - biddende Norbertijnen

biechtstoel

Zichtbaar gemaakte devotie en liturgische taferelen in een omgeving van barokke pracht en praal.

Centraal in het monumentale hoofdaltaar van de abdijkerk is een enorm groot schilderij te zien. Vandaag pronkt er, typisch voor de Barok, 'De ten Hemelopneming van Maria' van J. Eyckens. Achter dat doek is een ruimte, voorzien van takels en katrollen, te gebruiken voor heuse decorwissels. Naargelang de liturgische tijd van het jaar konden daar verschillende schilderijen gepast gewisseld worden.

Drama in uitbundige pracht en praal, is dat niet een beetje zoals in de opera? Gerard Vanraes verdiende de kost in de Muntshouwborg. Hij schilderde portretten, kerkinterieurs en landschappen in zijn vrije tijd. Zijn metier als achtergronddoekschilder vertaalt zich in de schilderijen die hij graag maakt. Schilderen is zijn vak. Het onderwerp weergeven zodat het vanuit de zaal realistisch overkomt. Een technische kunst, een vak zonder overdreven artistieke pretentie. Grotendeels blijft zijn werk in het bezit van de familie, zeker de portretten.

Gerard Vanraes brengt op zijn manier de dingen waarvan hij houdt naar het schouwtoneel van zijn bestaan. Zijn vrouw en kinderen, zijn atelier en het landschap waarin hij woont. Voor hem is de prachtige barokke abdijkerk het decor voor een 'zij het' religieus schouwtoneel. Het kan hem niet ontgaan zijn die barok: stijlvol, pracht en praal.

De tentoonstelling wil het oeuvre van Vanraes, meester decorschilder van de Munt, voor altijd verbinden met de abdijkerk van Grimbergen. In een theatraal en overweldigend operadecor waar orkest, zangers en acteurs de toeschouwer in vervoering brengen. We willen het oeuvre van Vanraes over de kerk van Grimbergen kaderen in de kerk. Ze presenteren aan de indrukwekkende zuilen die het firmament van sierlijke gewelven dragen.

De gemeente en de Abdij bezitten ook werk van Vanraes. Onze grote dank aan alle bereidwillige ontleners.

De tentoonstelling in de abdijkerk is te bezoeken van 31 oktober tot 11 november. Wij zorgen voor een mooie catalogus met alle tentoongestelde werken. Wij nodigen graag al onze leden uit voor de vooropening met receptie op 30 oktober. Uitnodiging volgt.

Erik Van Hemelrijck

MOT – LIERMOLEN

Wij zijn blij dat onze werking een kleine bijdrage kan leveren aan de openingstentoonstelling in de museumbox van de Liermolen. Na een lange restauratie en herinrichting kan in het voorjaar 2027 het Museum Oudere Technieken, MOT, mooi uitpakken met een installatie waarbij onze pleinairisten een inhoudelijke bijdrage kunnen leveren.

Hoe vaak, in alle seizoenen en vanuit alle kijkrichtingen hebben ze de Liermolen geschilderd? Hun doeken hebben naast grote artistieke waarde vaak een iconografische boodschap. Precies omdat ze een momentopname van de watermolen gedetailleerd vastleggen.

Ernest Betigny

Voor de vorsers van het MOT is dat erg interessante info om mee aan de slag te gaan.
En laat het zoeken naar relevante schilderijen nu precies zijn waar wij kunnen helpen.

Een werk van Jef Clerens toont een mysterieus bakje net voorbij het waterwiel

Een werk Victor Fermeus toont de Liermolen die op een bepaalde manier gewit is

Wij zijn op zoek naar de eigenaar(s) van deze werken.

Allicht hebben andere schilderijen van de Liermolen een interessante kijk of bijzondere details van de watermolen vastgelegd. Wie kan ons helpen om die werken op te sporen? Sporen van het verleden die een hedendaagse restauratie funderen.

Praktisch.

Ben je, of ken je de eigenaar van een van de getoonde schilderijen of bezit je een ander werk van de Liermolen dat interessant zou kunnen zijn stuur dan een bericht met een foto van het werk aan info@kustdorpgrimbergen.be

TENTOONSTELLING Gerard VANRAES
Sint-Servaasbasiliek van Grimbergen
31 oktober t.e.m 11 november 2026
vrije toegang van 8u30 tot 17u30

BLIJF/WORD LID !

Door € 10,00 te storten op rekening BE 76 0019 1377 1095 en een mail te sturen naar info@kunstdorpgrimbergen.be ben je een jaar lang lid van onze vereniging die de Grimbergse kunstenaars in de kijker zet. Je ontvangt dan 4x per jaar onze nieuwsbrief en je wordt uitgenodigd op onze activiteiten. Door jouw steun kunnen we verder werken aan onze website waar intussen meer dan honderd Grimbergse kunstenaars terug te vinden zijn. Neem zeker eens een kijkje op **www.kunstdorpgrimbergen.be**

Vzw KunstDorp Grimbergen wordt gesteund door volgende sponsors:

